

Piotr Bogdalski

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

ORCID: 0000-0002-5320-2808

piotr.bogdalski@uwm.edu.pl

Warunki dopuszczenia do wykonywania zawodu kwalifikowanego pracownika ochrony fizycznej. Część 1. Porównanie zawodów policjanta służby prewencyjnej i kwalifikowanego pracownika ochrony fizycznej

Wstęp

Przedmiotem pierwszej części niniejszego opracowania są zawody kwalifikowanego pracownika ochrony fizycznej oraz policjanta służby prewencyjnej. Z punktu widzenia systemu bezpieczeństwa państwa zawody te wykonywane są na rzecz podstawowych instytucji odpowiedzialnych za utrzymanie bezpieczeństwa i porządku publicznego. Jednocześnie celem prowadzonych rozważań jest ustalenie zakresu podobieństw wspomnianych zawodów. Realizacja powyższego celu wymaga udzielenia odpowiedzi na pytania o porównywalność statusu oraz obszaru zadań instytucji, na rzecz których są one wykonywane, podobieństwo zakresu charakterystycznych dla nich zadań zawodowych oraz specyficznych środków służących ich realizacji, a także zbieżność podstawowych zagrożeń zawodowych. Zgodnie z przyjętym założeniem, odpowiedzi na powyższe pytania uzasadniają twierdzenie o bliskim pokrewieństwie zawodu kwalifikowanego pracownika ochrony fizycznej oraz zawodu policjanta służby prewencyjnej. Do podstawowych metod, które zostały wykorzystane w celu weryfikacji tego założenia, należą metody teoretyczne, wśród których można wymienić analizę dogmatyczno-prawną, krytyczną analizę literatury, analizę systemową oraz metodę porównawczą.

Teza o pokrewieństwie analizowanych zawodów jest podstawą rozważań podjętych w drugiej części niniejszej pracy. Zgodnie z koncepcją bezpieczeństwa kadrowego instytucji odpowiedzialnych za bezpieczeństwo i porządek publiczny, specyficzność realizowanych na ich rzecz zawodowych zadań przesądza

o wyznaczeniu minimalnego poziomu wymagań, jakim powinni odpowiadać kandydaci do ich wykonywania. W konsekwencji należałoby oczekiwać, że pokrewieństwo zawodów będzie skutkować podobieństwem warunków dopuszczenia do ich wykonywania. Kwestia ustalenia różnic występujących w obrębie katalogów takich warunków oraz oceny ich zasadności będzie też celem drugiej części opracowania.

Uwagi ogólne

Z punktu widzenia dalszych rozważań, podstawowe znaczenie należy przypisać określeniu roli, jaką w systemie bezpieczeństwa państwa odgrywa Policja, a także prywatne podmioty ochrony osób i mienia¹. Dla potrzeb niniejszego opracowania, warto się w tym względzie odwołać się do ustaleń zawartych w *Białej Księdze Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej*². Autorzy tego urzędowego opracowania przyjęli, że w ramach zintegrowanego bezpieczeństwa państwa należy wyodrębnić dwa konstytucyjne obszary, które zostały określone jako bezpieczeństwo zewnętrzne i wewnętrzne, oraz cztery podstawowe dziedziny – obronność (bezpieczeństwo militarne), ochronę (bezpieczeństwo niemilitarne), bezpieczeństwo społeczne oraz bezpieczeństwo gospodarcze. Jednocześnie w obrębie dziedzin bezpieczeństwa narodowego, stosownie do przyjętej w Polsce struktury działów administracji publicznej, wydzielono sektory bezpieczeństwa narodowego.

Mając na uwadze powyższą systematykę, należy stwierdzić, że Policja oraz prywatne podmioty ochrony osób i mienia należą do instytucji, które realizują zadania w tym samym obszarze, dziedzinie i sektorze bezpieczeństwa państwa. Dotyczy to obszaru bezpieczeństwa wewnętrznego państwa i zawartej w nim dziedziny ochronnej, oraz – przypisanego tej dziedzinie – sektora spraw wewnętrznych³. Trzeba przy tym zaznaczyć, że chodzi tu wyłącznie o sprawy wewnętrzne z zakresu ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego.

¹ W doktrynie prawa administracyjnego, prywatne podmioty ochrony osób i mienia określa się również mianem policji prywatnych. Por. S. Pieprzny, *Podmioty prywatne w ochronie bezpieczeństwa i porządku publicznego*, [w:] J. Supernat (red.), *Między tradycją a przyszłością w nauce prawa administracyjnego. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Janowi Bociowi*, Wrocław 2009, s. 557.

² Biuro Bezpieczeństwa Narodowego, *Biała Księga Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej*, Warszawa 2013.

³ *Ibidem*, s. 19. Autorzy tejże publikacji dokonali agregacji działów administracji rządowej i wydzielili trzy sektory podstawowe w dziedzinie ochronnej bezpieczeństwa państwa – kontrwywiadowczy, prawa i porządku publicznego oraz ratownictwa. Natomiast, na potrzeby niniejszego opracowania, odwołano się bezpośrednio do rozbudowanej stratyfikacji działów administracji rządowej – por. art. 29 ust. 1 pkt 1 ustawy z 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (t.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 945 ze zm.).

Niestety, w polskim ustawodawstwie nie zdefiniowano ani pojęcia *bezpieczeństwo publiczne*, ani *porządek publiczny*. W konsekwencji powyższa kwestia jest przedmiotem licznych opracowań doktrynalnych⁴. Pomijając w tym miejscu bliższą charakterystykę prezentowanych w literaturze poglądów, należy przyjąć, że pojęcie *bezpieczeństwo publiczne* może być definiowane jako stan faktyczny, w którym państwo zapewnia wybranym przez siebie dobrom, w szczególności życiu i zdrowiu ludzi oraz mieniu, skuteczną ochronę przed naruszeniami (dobra prawnie chronione)⁵. W myśl tej definicji, państwo – w drodze aktów prawnych – tworzy katalog dóbr prawnie relewantnych oraz organizuje system ich ochrony. Z kolei za desygnat pojęcia *porządek publiczny* można uznać, jak proponuje Eugeniusz Ochendowski, „ogół niepisanych reguł zachowania się jednostki w miejscach publicznych, których przestrzeganie jest – według panujących poglądów – niezbędną przesłanką uporządkowanego współżycia obywateli”⁶. W języku prawnym oba wspomniane pojęcia są bardzo często zestawiane jako jedna fraza (*bezpieczeństwo i porządek publiczny*). W doktrynie prawa administracyjnego podkreśla się, że uzasadnieniem tej łączności jest zasada, według której naruszenie porządku publicznego jest jednocześnie zagrożeniem dla bezpieczeństwa publicznego⁷. Ponadto za łącznym rozpatrywaniem analizowanych pojęć przemawiać ma także przedmiotowy i podmiotowy zakres ich ochrony oraz administracyjne kompetencje podmiotów zobowiązanych do jej zapewnienia⁸.

Mimo realizacji zadań w tym samym sektorze bezpieczeństwa państwa, pomiędzy Policją i prywatnymi podmiotami ochrony osób i mienia występują wyraźne różnice. Dotyczy to zwłaszcza zakresu kompetencji oraz źródła finansowania działań, które są podejmowane w obrębie tych kompetencji.

⁴ Por. w szczególności: J. Zaborowski, *Prawne środki zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego*, Warszawa 1977; S. Bolesta, *Pojęcie porządku publicznego w prawie administracyjnym*, „Studia Prawnicze” 1983, nr 1; S. Pieprzny, *Ochrona bezpieczeństwa i porządku publicznego w prawie administracyjnym*, Rzeszów 2007; A. Osierda, *Prawne aspekty pojęcia bezpieczeństwa publicznego i porządku publicznego*, „Studia Iuridica Lublinensia” 2014, nr 3.

⁵ P. Bogdalski, *Bezpieczeństwo kadrowe Policji na przykładzie przesłanek doboru do służby*, Szczytno 2015, s. 68–69.

⁶ E. Ochendowski, *Prawo administracyjne. Część ogólna*, Toruń 2006, s. 131.

⁷ S. Pieprzny, *Ochrona bezpieczeństwa...*, s. 40. Przykład odmiennego postrzegania relacji obu komentowanych pojęć można odnaleźć w doktrynie prawa karnego. W ramach analizy pełnienia funkcji publicznej, o której mowa w art. 115 § 19 Kodeksu karnego (t.j. Dz.U. z 2020 r., poz. 1444 ze zm.) oraz art. 228–229 tego kodeksu, pełnienie funkcji w organie powołanym do ochrony bezpieczeństwa publicznego odróżnia się od pełnienia funkcji w organie powołanym do ochrony porządku publicznego – por. P. Bachmat, *Pojęcie osoby pełniącej funkcję publiczną – analiza dogmatyczna i praktyka stosowania (na przykładzie przestępstw z art. 228 i 229 k.k.)*, Warszawa 2013, s. 54.

⁸ Por. E. Ura, *Administracja bezpieczeństwa i porządku publicznego*, [w:] E. Ura (red.), *Prawo administracyjne, cz. 2*, Rzeszów 1997, s. 100; J. Dobkowski, *Pozycja prawnoustrojowa służb, inspekcji i straży*, Warszawa 2007, s. 190; E. Ura, S. Pieprzny, T. Pado, *Pojęcie bezpieczeństwa publicznego w prawie administracyjnym*, [w:] J. Zimmermann (red.), *Koncepcja systemu prawa administracyjnego*, Warszawa–Kraków 2007, s. 173.

Aktem prawnym, który ukonstytuował współczesną państwową formację policyjną, jest ustawa z 6 kwietnia 1990 r. o Policji⁹. Według zawartej w tym akcie legalnej definicji, Policja jest umundurowaną i uzbrojoną formacją służącą społeczeństwu, która jest przeznaczona do ochrony bezpieczeństwa ludzi oraz utrzymywania bezpieczeństwa i porządku publicznego¹⁰. W świetle powyższej definicji Policja jawi się jako organizacja o paramilitarnym charakterze oraz ogólnie określonym zakresie kompetencji, realizowanych w interesie publicznym. W literaturze prawa administracyjnego podkreśla się, że takie cechy policyjnej organizacji, jak umundurowanie, uzbrojenie, centralizm czy hierarchiczne podporządkowanie, mają na celu zapewnienie jednolitość, dyscyplinę typu wojskowego, a także fachowość i profesjonalizm. W ten sposób akcentuje się też siłę oraz skuteczność działania Policji¹¹. Z kolei zakres kompetencji Policji w odniesieniu do ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego określany jest jako ogólny (otwarty). Jak słusznie zauważa Jarosław Dobkowski, przepis definiujący Policję ma zarówno charakter generalnej klauzuli kompetencyjnej, jak i normy kolizyjnej. Jest on bowiem źródłem zasady, zgodnie z którą Policja jest wyłącznie właściwa we wszystkich sprawach dotyczących ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego, które nie zostały zastrzeżone dla innych służb, straży czy inspekcji¹². Istotną cechą, która wyróżnia Policję wśród innych organizacji, jest również szczególny sposób realizacji przyznanych jej kompetencji. Z ustawowej definicji tej organizacji wynika, że wykonuje ona usługę w zakresie bezpieczeństwa i porządku publicznego na rzecz i w imieniu społeczeństwa zorganizowanego w państwo. Zatem wyznacznikiem wykonywania przez Policję jej ustawowych zadań jest interes publiczny (dobro wspólne)¹³. Oznacza to, że o standardzie i zakresie działań podejmowanych przez Policję powinna decydować przede wszystkim ocena potrzeb społecznych, a nie opłacalność w sensie rachunku ekonomicznego.

Z kolei prawną podstawą funkcjonowania prywatnego sektora ochrony osób i mienia jest ustawa z 22 sierpnia 1997 r. o ochronie osób i mienia¹⁴. Podmioty, które prowadzą działalność na podstawie i w zakresie określonym przepisami tego aktu, tworzą dość zróżnicowaną grupę. Przede wszystkim należą do niej przedsiębiorcy, którym minister właściwy do spraw wewnętrznych przyznał koncesję na prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie usług ochrony osób i mienia. Są wśród nich zarówno duże spółki handlowe wpisane do

⁹ T.j. Dz.U. z 2020 r., poz. 360, dalej jako ustawa o Policji.

¹⁰ Art. 1 ust. 1 ustawy o Policji.

¹¹ Por. J. Dobkowski, *Zasady organizacji Policji*, [w:] E. Ura, S. Pieprzny (red.), *Służby i formacje mundurowe w systemie bezpieczeństwa wewnętrznego Rzeczypospolitej Polskiej*, Rzeszów 2010, s. 312; T. Hanausek, *Ustawa o Policji. Komentarz*, Kraków 1996, s. 15.

¹² J. Dobkowski, *Zasady organizacji Policji...*, s. 319 i nast.; por. także: S. Pieprzny, *Ochrona bezpieczeństwa...*, s. 159.

¹³ P. Bogdalski, op. cit., s. 71.

¹⁴ T.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 2142 ze zm., dalej jako ustawa o ochronie osób i mienia.

Krajowego Rejestru Sądowego, które zatrudniają nawet kilkanaście tysięcy osób, jak i spółki cywilne czy działające w ramach samozatrudnienia osoby fizyczne, funkcjonujące na podstawie wpisu do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej. W Polsce w 2019 r. koncesjonowaną działalność gospodarczą ochrony osób i mienia wykonywało 5727 przedsiębiorców¹⁵.

Działalność ochroniarska, o której mowa w ustawie o ochronie osób i mienia, może być również prowadzona przez wewnętrzne służby ochrony. Służby te są przez ustawodawcę definiowane jako uzbrojone i umundurowane zespoły pracowników, które zostały wyodrębnione w strukturach organizacyjnych przedsiębiorców lub innych jednostek organizacyjnych. Co do zasady, jednostki te mogą tworzyć tego rodzaju komórki organizacyjne na potrzeby własnej ochrony oraz za zgodą właściwego miejscowo wojewódzkiego komendanta Policji. W 2019 r. pod nadzorem Policji pozostawało 216 wewnętrznych służb ochrony.

Odrębną kategorią pojęciową są specjalistyczne uzbrojone formacje ochronne. Status takiej formacji mogą mieć tak wewnętrzne służby ochrony, jak i koncesjonowani przedsiębiorcy ochrony osób i mienia, pod warunkiem uzyskania pozwolenia na broń na okaziciela¹⁶. Pozwolenie na broń na okaziciela (świadczenie broni) upoważnia pracodawcę do posiadania broni oraz jej udostępniania pracownikom, którzy mają legitymację osoby dopuszczonej do posiadania broni¹⁷. W 2019 r. status specjalistycznej uzbrojonej formacji ochronnej miało w Polsce 653 koncesjonowanych przedsiębiorców ochrony osób i mienia oraz 216 wewnętrznych służb ochrony¹⁸.

W odróżnieniu od Policji, obszar kompetencji związanych z ochroną bezpieczeństwa i porządku publicznego, który przypisano prywatnym podmiotom ochrony osób i mienia, został określony w ścisły sposób. W świetle zapisów ustawy o ochronie osób i mienia, mogą one podejmować określone ustawą działania, mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa życia, zdrowia i nietykalności osobistej chronionych osób (ochrona osób) oraz działania, które zapobiegają

¹⁵ Interpelacja poselska nr 33404 do ministra spraw wewnętrznych i administracji w sprawie kontroli branży ochroniarskiej w Polsce, data wpływu: 20.08.2019 r., <http://sejm.gov.pl/Sejm8.nsf/interpelacja.xsp?documentId=BF421F4A722947A1C125845D00478C02&view=1> (data dostępu: 4.10.2020).

¹⁶ Zgodnie z art. 29 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy z 21 maja 1999 r. o broni i amunicji (t.j. Dz.U. z 2020 r., poz. 955), takie pozwolenie jest wydawane przedsiębiorcom i jednostkom organizacyjnym, które powołały wewnętrzne służby ochrony, jeśli broń jest im niezbędna do wykonywania zadań wynikających z planu ochrony, oraz przedsiębiorcom, którzy uzyskali koncesje na prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie usług ochrony osób i mienia, jeżeli broń jest im niezbędna w zakresie i formach określonych w koncesji.

¹⁷ Broń obiektowa jest wydawana pracownikom w związku z wykonywaniem przez nich zadań ochrony w obrębie nadzorowanych przez pracodawcę obiektów lub obszarów, albo do realizacji zadań ochrony poza tymi obiektami i obszarami (np. zadania konwojowe).

¹⁸ Komenda Główna Policji, *Liczba specjalistycznych uzbrojonych formacji ochronnych oraz liczba kontroli SUFO*, http://www.policja.pl/pol/kgp/biuro-prewencji/wydzial-nadzoru-nad-sp/specjalistyczne-uzbroj/76256_Liczba-specjalistycznych-uzbrojonych-formacji-ochronnych-oraz-liczba-kontroli-su.html (data dostępu: 4.10.2020).

przestępstwom i wykroczeniom przeciwko chronionemu mieniu, przeciwdziałają powstawaniu szkody wynikającej z tych zdarzeń, a także uniemożliwiają wstęp nieuprawnionych osób na chroniony teren (ochrona mienia). Jednocześnie ochrona osób i mienia, o której mowa powyżej, odnosi się wyłącznie do zwalczania fizycznych zagrożeń pochodzących od człowieka¹⁹. Przykładami takich relewantnych zagrożeń będą ataki terrorystyczne, próby uprowadzenia, rozboje, kradzieże, przywłaszczenia pracownicze, włamania, przejawy wandalizmu, akty sabotażu i dywersji czy nieuprawniony wstęp na chroniony obszar. Mając na uwadze powyższe, można stwierdzić, że zakres zagrożeń bezpieczeństwa i porządku publicznego, który został przyporządkowany przedmiotowej właściwości prywatnych podmiotów ochrony osób i mienia, jest pewnym wycinkiem obszaru zagrożeń zwalczanych przez Policję, w szczególności zaś przez jej służbę prewencyjną.

Istotną cechą, która odróżnia Policję i prywatne podmioty ochrony osób i mienia, jest źródło finansowania ich działalności. Wszelkie działania podejmowane przez Policję mają na celu ochronę dobra wspólnego i są prowadzone w imieniu i na rachunek państwa²⁰. Jak trafnie zauważa Jolanta Jabłońska-Bonca, „rynkowa logika i kalkulacja ekonomiczna są dla funkcjonariuszy służb państwa zawsze na drugim planie”²¹. Natomiast w działalności prywatnych podmiotów ochrony osób i mienia pierwszoplanową rolę odgrywa rachunek ekonomiczny i maksymalizacja zysku. Należy podkreślić, że nie jest tu wyjątkiem nawet sytuacja, w której podmioty te realizują zadania z zakresu ustawowej, obowiązkowej ochrony mienia ważnego dla interesów państwa (por. art. 5 ustawy o ochronie osób i mienia). Także wówczas działają one we własnym, ekonomicznym interesie, a ich finansowanie zapewniają jednostki organizacyjne, które zarządzając takim mieniem, zostały ustawowo zobowiązane do jego ochrony.

¹⁹ Mając na względzie źródła zagrożeń, które mogą destrukcyjnie oddziaływać na chronione dobra, można wyróżnić zagrożenia naturalne (*natural hazards*) oraz pochodzące od człowieka (*man-made hazards*) – P. Jovanovic, *Modelling of Relationship Between Natural and Man-made Hazards*, [w:] M.I. El-Sabh, T.S. Murty (red.), *Natural and Man-Made Hazards*, Dordrecht 1988, s. 9–17. Pierwsze z nich są kojarzone z działaniem sił natury o różnym podłożu, natomiast drugie są wynikiem aktywności ludzkiej. Wśród zagrożeń pochodzących od człowieka można wyodrębnić zagrożenia fizyczne (*physical threats*) oraz zagrożenia cybernetyczne (*cyber threats*). Zagrożenia fizyczne materializują się w postaci fizycznej ingerencji człowieka w chronione dobra (np. akty ukierunkowane na pozbawienie wolności, naruszenie integralności cielesnej, zabór mienia, zniszczenie albo uszkodzenie mienia), natomiast zagrożenia cybernetyczne odnoszą się do pośredniego oddziaływania na systemy sterujące chronionymi urządzeniami (np. za pomocą fal radiowych czy sieci komputerowych), w celu zakłócenia ich funkcjonowania – por. Executive Order 13010: Critical Infrastructure Protection, United States. Office of the Federal Register. Presidential Executive Orders, <https://www.hsd.l.org/?view&did=1613> (data dostępu: 4.10.2020).

²⁰ Działanie w imieniu i na rachunek państwa jest jedną z podstawowych cech administracji państwowej. Por. M. Stahl, *Cechy administracji*, [w:] M. Stahl (red.), *Prawo administracyjne. Pojęcia, instytucje, zasady w teorii i orzecznictwie*, Warszawa 2012, s. 20 i nast.

²¹ J. Jabłońska-Bonca, *Prywatna ochrona bezpieczeństwa. Koncepcje – podmioty – zadania – normy – konteksty*, Warszawa 2017, s. 230.

Policjant i kwalifikowany pracownik ochrony fizycznej – ogólna charakterystyka zawodów

Zbieżność obszaru zadań prywatnych podmiotów ochrony osób i mienia z przewidywaną częścią obszaru zadań Policji powinna mieć wpływ na podobieństwo wykonywanych w tych obszarach zawodów. Zgodnie z zasadą specjalizacji (fachowości), zadania jednostek organizacyjnych (formacji) podlegają bowiem wewnętrznej repartycji w ramach ich struktury wewnątrzorganizacyjnej, następnie zaś są konwertowane na zestawy zadań (czynności) przypisywanych do realizacji poszczególnym pracownikom (funkcjonariuszom).

Podstawowym międzynarodowym dokumentem odnoszącym się do wyodrębniania i klasyfikowania zawodów jest Międzynarodowy Standard Klasyfikacji Zawodów ISCO-08, który został przyjęty przez Międzynarodową Organizację Pracy w 2007 r.²² Standard jest narzędziem, które wykorzystuje kryterium zadań i obowiązków pracowniczych w celu wyodrębniania poszczególnych zawodów oraz łączenia ich w grupy.

Polska przyjęła standard ISCO-08 w 2010 r. W tym względzie obowiązującym aktem prawnym jest rozporządzenie ministra pracy i polityki społecznej z 7 sierpnia 2014 r. w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy oraz zakresu jej stosowania²³. Zgodnie z zawartą w nim definicją legalną, zawód to zestaw zadań (czynności) wyodrębnionych w wyniku społecznego podziału pracy, wymagających odpowiednich kompetencji (wiedzy i umiejętności) zdobytych w wyniku kształcenia lub praktyki. Cechą charakterystyczną zawodu jest również to, że dla osoby go wykonującej jest on źródłem dochodów. Warto zaznaczyć, że w obrębie poszczególnych zawodów mogą być wyodrębniane specjalności. Obejmują one część czynności o podobnym charakterze, które są związane z pełnioną funkcją lub przedmiotem pracy. Ich wykonywanie wymaga pogłębionej lub szczególnej wiedzy i umiejętności, których nabycie jest uzależnione od dodatkowych szkoleń lub praktyki. Na podstawie podobieństwa kompetencji zawodowych zawody i specjalności zostały połączone w grupy elementarne, grupy elementarne w grupy średnie, grupy średnie w grupy duże, zaś grupy duże w grupy wielkie²⁴.

Z punktu widzenia rozporządzenia w sprawie klasyfikacji zawodów, funkcjonariusze policji nie wykonują zawodu o jednorodnym charakterze. W polskim porządku prawnym wyodrębniono elementarną grupę zawodów o nazwie *po-*

²² International Labour Organization, Resolution Concerning Updating the International Standard Classification of Occupations, Genewa 6 grudnia 2007 r., <http://www.ilo.org/public/english/bureau/stat/isco/docs/resol08.pdf> (data dostępu: 4.10.2020).

²³ T.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 227, dalej jako rozporządzenie w sprawie klasyfikacji zawodów.

²⁴ Obowiązująca struktura klasyfikacji obejmuje 10 grup wielkich, 43 grupy duże (wewnętrzny podział grup wielkich), 132 grupy średnie i 444 grupy elementarne (wewnętrzny podział grup średnich). Grupy elementarne skupiają łącznie 2366 zawodów i specjalności. Szerzej na temat klasyfikacji zawodów: P. Bogdalski, op. cit., s. 119 i nast.

licjanci, w której umiejscowionych zostało kilka policyjnych zawodów i specjalności²⁵. Podstawowym kryterium ich wyodrębnienia jest rodzaj służby Policji, na rzecz której wykonywane są zawodowe czynności i zadania. Należą do nich policjant służby kryminalnej, policjant służby prewencji i policjant służby wspomagającej. Do wspomnianej grupy elementarnej zaliczono także technika kryminalistyki i negocjatora policyjnego, których należy uznać za specjalności w obrębie zawodu policjanta służby kryminalnej²⁶. Natomiast funkcjonariusze, których zadań nie można przyporządkować do żadnego z wyżej wymienionych zawodów, i specjalności wchodzą w skład omawianej grupy elementarnej jako pozostali policjanci. Mając na względzie dotychczasowe ustalenia, dalsze rozważania zostaną ograniczone wyłącznie do charakterystyki zawodu policjanta służby prewencyjnej.

Należy podkreślić, że z punktu widzenia Międzynarodowego Standardu Klasyfikacji Zawodów ISCO-08 policjanci służby prewencyjnej i policjanci służby kryminalnej tworzą odrębne grupy elementarne, które należą do różnych grup wielkich. W tym względzie polska klasyfikacja, która tworzy jednolitą grupę elementarną policyjnych zawodów, istotnie różni się od międzynarodowego standardu²⁷. Źródła tej różnicy należy upatrywać w organizacji polskiej Policji. Tworzy ona jednolitą, scentralizowaną strukturę, w której skład wchodzi zarówno służba prewencyjna, jak i kryminalna. Zatem przyporządkowanie wszystkich policjantów do jednej struktury organizacyjnej, zdecydowało o umiejscowieniu wykonywanych przez nich zawodów w jednej grupie elementarnej. Natomiast w wypadku międzynarodowego standardu ISCO-08 podstawowe znaczenie dla wyodrębniania poszczególnych grup zawodów ma ich podobieństwo (kryterium zbieżności zadań i obowiązków pracowniczych), a nie miejsce wykonywania (kryterium organizacyjne)²⁸.

²⁵ Opisowana grupa elementarna, która została wyodrębniona w trzeciej wielkiej grupie zawodów (technicy i inny średni personel) nie dotyczy funkcjonariuszy policji wykonujących zadania w ramach wyższych policyjnych stanowisk kierowniczych. Te bowiem zostały umiejscowione w pierwszej wielkiej grupie zawodów i specjalności (przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy).

²⁶ Autor niniejszego opracowania nie jest zwolennikiem stanowiska, zgodnie z którym w obrębie omawianej grupy elementarnej występują wyłącznie specjalności jednego zawodu. W takim wypadku trudno byłoby bowiem uzasadnić fakt wyodrębnienia technika kryminalistyki i negocjatora policyjnego jako specjalności odrębnych i równorzędnych specjalnościom policjanta służby prewencyjnej, kryminalnej i wspomagającej.

²⁷ Standard Międzynarodowej Organizacji Pracy ISCO-08 jest niewiążącym wzorcem. Ewentualne rozbieżności między nim i krajową klasyfikacją powinny być usuwane za pośrednictwem stworzonego w tym celu klucza powiązań. W tym względzie Główny Urząd Statystyczny opracował dokument pod nazwą *Klucz powiązań między klasyfikacją zawodów i specjalności z 7 sierpnia 2014 r. a międzynarodowym standardem klasyfikacji zawodów ISCO-08*, <https://stat.gov.pl/Klasyfikacje/doc/kzs/pdf/Klucz%20KZiS%202014%20z%20p%C3%B3%20C5%BCn.zm%20-%20ISCO-08.pdf> (data dostępu: 4.10.2020).

²⁸ Warto podkreślić, że policja nie zawsze tworzy jednolitą strukturę, w której służbę pełnią zarówno policjanci służby prewencyjnej, jak i kryminalnej. Przykładem może tu być Federalna Policja Kryminalna Niemiec (Bundeskriminalamt), która ma status odrębnej formacji policyjnej.

Według opisu międzynarodowego standardu ISCO-08, policjanci służby prewencyjnej (*Police Officers*) utrzymują prawo i porządek, patrolują miejsca publiczne, egzekwują prawo oraz zatrzymują osoby podejrzewane o naruszenia prawa. Do ich podstawowych zadań należy:

- patrolowanie miejsc szczególnie narażonych na zagrożenia w celu utrzymania porządku publicznego, reagowanie na zagrożenia, ochrona ludzi i mienia, a także egzekwowanie przepisów;
- identyfikowanie, ściganie i zatrzymywanie sprawców oraz osób podejrzewanych o popełnienie czynów karalnych;
- kierowanie ruchem drogowym oraz obejmowanie zarządu nad miejscami wypadków drogowych;
- udzielanie pomocy ofiarom wypadków, przestępstw i katastrof naturalnych²⁹.

Z kolei, w myśl opisu międzynarodowego standardu ISCO-08, pracownicy, którzy wykonują zawody (specjalności) wchodzące w skład elementarnej grupy zawodów *pracownicy ochrony fizycznej (Security Guards)* są odpowiedzialni za patrolowanie lub monitorowanie obiektów w celu ochrony mienia przed kradzieżą lub aktami wandalizmu. Kontrolują oni również dostęp osób do obszaru, na którym znajdują się chronione instytucje, a także utrzymują porządek i egzekwują przestrzeganie przepisów na takich obszarach oraz miejscach chronionych imprez publicznych. Do podstawowych zadań pracowników ochrony fizycznej zaliczono:

- patrolowanie obiektów i sprawdzanie prowadzących do nich wejść (drzwi, okien, bram) w celu przeciwdziałania nieautoryzowanemu wstępowi na obszar chroniony oraz ujawniania przejawów takiego nieautoryzowanego wstępu;
- kontrolowanie wstępu na teren chronionych instytucji, w tym monitorowanie i autoryzowanie wstępu oraz wyjść pracowników i gości, sprawdzanie identyfikatorów i wydawanie przepustek wstępu;
- patrolowanie miejsc, w których znajdują się goście, klienci i pracownicy, aby utrzymać porządek, chronić mienie przed kradzieżą albo aktami wandalizmu oraz zapewnić przestrzeganie regulacji porządkowych wydanych przez chronioną instytucję;
- reagowanie na alarmy i wykrywanie zakłóceń zabezpieczeń technicznych oraz powiadamianie – stosownie do okoliczności – przełożonych, policję lub straż pożarną;
- wykonywanie w portach lotniczych kontroli bezpieczeństwa pasażerów oraz bagaży;

²⁹ International Labour Organization, International Standard Classification of Occupations ISCO-08, vol. 1: Structure, Group Definitions and Correspondence Tables, Geneva 2012, s. 258.

– dostarczanie i zapewnienie ochrony konwojowanej gotówki oraz innych wartości pieniężnych transportowanych do banków, bankomatów i placówek handlowych³⁰.

Wprawdzie w powyższym opisie zadań nie wymieniono wprost ochrony osób, jednak z pewnością należy ona do zadań pracowników ochrony fizycznej. Świadczy o tym fakt, że do przykładowych specjalności, które wchodziły w skład opisywanej tu elementarnej grupy zawodów, zaliczono również pracownika ochrony fizycznej osób (*Bodyguard*). Pozostałe wymienione specjalności to portier (*Doorkeeper*), strażnik muzealny (*Museum guard*), pracownik ochrony fizycznej (*Security guard*), pracownik służby patrolowej (*Security patrolman*) czy stróż (*Watchman*)³¹.

Polskie rozporządzenie w sprawie klasyfikacji zawodów nie zawiera charakterystyki poszczególnych zawodów i specjalności zawodowych, jednak kwestia ta jest przedmiotem opisu w ramach internetowego portalu ministerstwa właściwego do spraw pracy³². Zgodnie z nim, policjant służby prewencyjnej prowadzi rozpoznanie i zapobiega przestępczości, wykroczeniom oraz zjawiskom kryminogennym, a także zapewnia spokój i porządek w miejscach publicznych, współdziałając w tym zakresie z zainteresowanymi organami państwowymi, samorządowymi i organizacjami społecznymi. Jednocześnie ministerstwo – zachowując ramy nakreślone w standardzie ISCO-08 – dokonało uszczegółowienia katalogu podstawowych zadań, który został przypisany policjantom służby prewencyjnej³³. Z kolei, jak wskazuje ministerstwo, celem pracy pra-

³⁰ International Labour Organization, *International Standard Classification...*, s. 258.

³¹ *Ibidem*.

³² Wyszukiwarka opisów zawodów, Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, <https://psz.praca.gov.pl/rynek-pracy/bazy-danych/klasyfikacja-zawodow-i-specjalnosci/wyszukiwarka-opisow-zawodow> (data dostępu: 4.10.2020).

³³ W opisie zadań właściwych dla zawodu policjanta służby prewencji, który znajduje się w zasobach internetowej wyszukiwarki zawodów ministerstwa właściwego do spraw pracy, wymieniono: udział w operacjach policyjnych w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa i porządku publicznego, w tym zapewnianie spokoju w miejscach publicznych, środkach komunikacji publicznej i ruchu drogowym; inicjowanie i organizowanie działań mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym, a także współdziałanie w tym zakresie z zainteresowanymi organami państwowymi, samorządowymi i organizacjami społecznymi; ochronę bezpieczeństwa i porządku publicznego podczas pobytu przedstawicieli obcych państw, podczas legalnych zgromadzeń oraz w czasie imprez sportowych; przywracanie porządku publicznego w przypadku zbiorowych naruszeń prawa; kontrolę przestrzegania przepisów porządkowych i administracyjnych związanych z działalnością publiczną lub obowiązujących w miejscach publicznych; służbę w patrolach, obchodach i na posterunkach, legitymowanie osób w celu ustalenia ich tożsamości; sprawowanie nadzoru nad przestrzeganiem przepisów o bezpieczeństwie i porządku ruchu na drogach publicznych, pouczanie i wdrażanie uczestników ruchu do przestrzegania zasad bezpiecznego i kulturalnego korzystania z dróg; zapewnianie płynności ruchu, podejmowanie ręcznego kierowania ruchem w czasie i miejscach, w których występuje jego natężenie bądź szczególnie utrudnienie; zatrzymywanie osób w trybie i w przypadkach określonych w Kodeksie postępowania karnego i innych ustawach; dokonywanie kontroli osobistej, a także przeglądanie zawartości bagaży oraz przeszukiwanie osób i pomieszczeń; rozpoznawanie zagrożeń dla bezpieczeństwa obywateli i porządku publicznego w rejonie służbowym dzielnicowym; dokonywanie

ownika ochrony fizycznej jest zapewnienie bezpieczeństwa osób i mienia. W tym względzie ma on w miejscu realizacji zadań zapewniać osobom lub mieniu ochronę przed zamachami przestępczymi, kradzieżą, rabunkiem, zniszczeniem, uszkodzeniem, szkodami wynikającymi z awarii technicznych oraz zakłóceń porządku publicznego. Także w tym wypadku ministerialny portal dokonuje uszczegółowienia zadań przypisanych pracownikom ochrony fizycznej³⁴.

Przedstawione powyżej charakterystyki zawodów wykazują wiele zbieżności. Uogólniając, można stwierdzić, że przedmiotowy zakres zadań pracownika ochrony fizycznej jest węższy względem zakresu zadań policjanta służby prewencyjnej. W szczególności nie obejmuje on sprawowania nadzoru nad przestrzeganiem przepisów o bezpieczeństwie i porządku w ruchu drogowym. Jednocześnie większość zadań pracownika ochrony fizycznej ma analogiczny, prewencyjny wymiar i jest wykonywana w zakresie bezpieczeństwa i porządku publicznego. Podstawowa różnica polega na tym, że wykonywanie zadań przez pracownika ochrony fizycznej jest, co do zasady, ograniczone do obszaru, który nadzoruje zatrudniająca go instytucja. Warto zaznaczyć, że o ile istniejące różnice uzasadniają odrębność obu zawodów, o tyle podobieństwo związanych z ich wykonywaniem zadań i obowiązków powoduje, że Międzynarodowy Standard Klasyfikacji Zawodów ISCO-08 zaliczył je do tej samej, średniej grupy zawodów – pracowników usług ochrony (*Protective Services Workers*)³⁵.

O podobieństwie zawodów świadczy również zbieżność zagrożeń zawodowych, które są związane z ich wykonywaniem. Można założyć, że jest ona konsekwencją podobieństwa wykonywanych zadań. W powyższej kwestii wypada odwołać się do treści międzynarodowych kart zagrożeń zawodowych (*The International Hazard Datasheets on Occupations*), które zostały opracowane w ramach współpracy Międzynarodowej Organizacji Pracy, Izraelskiego In-

obchodu rejonu służbowego; prowadzenie ciągłego rozpoznania przydzielonego rejonu służbowego pod względem osobowym, terenowym, ogólnej charakterystyki rejonu oraz zjawisk i zdarzeń wywierających wpływ na stan porządku i bezpieczeństwa publicznego – ibidem.

³⁴ Do podstawowych zadań pracownika ochrony fizycznej zaliczono: uniemożliwienie wejścia/wyjścia osobom niepowołanym i nieupoważnionym oraz wjazdu/wyjazdu samochodów nieupoważnionych, a także patrolowanie nadzorowanego obiektu lub obszaru; kontrolowanie zawartości wjeżdżających i wyjeżdżających pojazdów; dbanie, aby na terenie chronionym nie przebywały osoby niepożądane; zajmowanie się ewakuacją w wypadku zagrożeń, a w przypadku konieczności interwencji, powiadamianie właściwych służb wewnętrznych oraz zewnętrznych, w tym policji, straży pożarnej, pogotowia ratunkowego czy pogotowia gazowego – ibidem.

³⁵ Taką systematykę wprowadziło nieobowiązujące rozporządzenie ministra pracy i polityki społecznej z 27 kwietnia 2010 r. w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy oraz zakresu jej stosowania (Dz.U. Nr 82, poz. 537). Natomiast obowiązująca polska klasyfikacja zawodów, w średniej grupie zawodów, jaką są pracownicy usług ochrony, wyodrębnia – poza elementarną grupą pracowników ochrony osób i mienia – strażaków i strażników w zakładach dla nieletnich. Warto także odnotować, że do pracowników ochrony osób i mienia zaliczono funkcjonariuszy niektórych publicznych formacji ochronnych. Dotyczy to funkcjonariuszy Biura Ochrony Rządu (obecnie Służby Ochrony Państwa), strażników Straży Marszałkowskiej oraz strażników gminnych (miejskich).

stytutu Bezpieczeństwa i Higieny Pracy (*Israel Institute for Occupational Safety and Hygiene*), Unii Europejskiej oraz centrów informacji o bezpieczeństwie Międzynarodowej Organizacji Pracy (*International Labour Organization – Centre International d’Informations de Sécurité et de Santé au Travail*)³⁶. Są one źródłem wieloaspektowej informacji na temat zagrożeń zawodowych, czynników ryzyka zawodowego oraz podstawowych działań profilaktycznych, właściwych dla danego zawodu³⁷.

Z punktu widzenia niniejszego opracowania, istotne znaczenie należy przypisać dwóm międzynarodowym kartom zagrożeń zawodowych, które zostały przygotowane dla policjantów i innych funkcjonariuszy organów ścigania (*Police and Law Enforcement Officer*)³⁸ oraz pracowników ochrony (*Security Officer*)³⁹. Zgodnie z ich opisem, pierwsza z wymienionych kart jest właściwa dla wszystkich policjantów, reprezentujących różne specjalności służby prewencyjnej i kryminalnej, druga zaś – dla różnych specjalności pracowników ochrony fizycznej oraz policjantów służby prewencyjnej. Do niebezpieczeństw, które są związane z wykonywaniem wspomnianych zawodów, obie karty zaliczają: możliwość odniesienia poważnych ran w wyniku aktów przestępczych, użycia przemocy czy incydentów związanych z użyciem broni palnej; konieczność wykonywania zadań w nienormowanym czasie pracy, co może być przyczyną stresu, oraz konieczność wykonywania zadań na zewnątrz pomieszczeń z narażeniem na zmienne, niekorzystne warunki pogodowe.

Ponadto karty zagrożeń zawodowych identyfikują czynniki środowiska pracy, które są związane z wykonywanym zawodem, oraz ich ewentualne negatywne skutki zdrowotne. Także w tym wypadku omawiane karty wykazują liczne podobieństwa. W świetle ich postanowień, do wspólnych czynników, które mogą powodować wypadki, należą: interwencje wobec przestępców i osób

³⁶ International Labour Organization, The International Hazard Datasheets on Occupations, https://www.ilo.org/global/topics/safety-and-health-at-work/resources-library/publications/WCMS_113135/lang-en/index.htm (data dostępu: 4.10.2020).

³⁷ Warto odnotować, że podmiotem, który w Polsce zajmuje się upowszechnianiem wiedzy na temat zagrożeń zawodowych, jest Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy. Instytut pełni też funkcję krajowego centrum informacji o bezpieczeństwie Międzynarodowej Organizacji Pracy. Do jego zadań należy w szczególności prezentacja polskich wersji międzynarodowych kart zagrożeń zawodowych. Niestety, wśród dotychczas opublikowanych kart nie ma polskiej wersji karty, odnoszącej się do pracowników ochrony. Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy, Karty charakterystyk zagrożeń zawodowych, https://www.ciop.pl/CIOPPortalWAR/appmanager/ciop/pl?_nfpb=true&_pageLabel=P7200142851340545953779&html_tresc_root_id=19019&html_tresc_id=19019&html_klucz=19019&html_klucz_spis= (data dostępu: 4.10.2020).

³⁸ International Hazard Datasheets on Occupation, Police/Law Enforcement Officer, https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_protect/---protrav/---safework/documents/publication/wcms_192426.pdf (data dostępu: 4.10.2020).

³⁹ International Hazard Datasheets on Occupation, Officer, security, https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_protect/---protrav/---safework/documents/publication/wcms_192423.pdf (data dostępu: 4.10.2020).

stosujących przemoc; incydenty związane z nieostrożnym obchodzeniem się z bronią; poślizgnięcia i upadki związane z dynamicznym wykonywaniem zadań w terenie oraz wypadki drogowe związane z używaniem samochodów służbowych. Wśród fizycznych czynników środowiska pracy obie karty wymieniają narażenie na zmienne warunki atmosferyczne (niskie lub wysokie temperatury powietrza, deszcz, wiatr, śnieg, słońce), które mogą powodować udar słoneczny, odmrożenia oraz być przyczyną ostrych i przewlekłych chorób układu oddechowego. Natomiast karty nie identyfikują charakterystycznych, chemicznych i biologicznych zagrożeń środowiska pracy, które można uznać za wspólne dla objętych nimi zawodów. Jednak w obu kartach zaznaczono, że tego rodzaju zagrożenia mogą się pojawić wówczas, gdy zadania zawodowe policjantów lub pracowników ochrony będą wykonywane w miejscach, w których takie zagrożenia są obecne (np. w zanieczyszczonych i opuszczonych magazynach, piwnicach czy suterynach, a także laboratoriach, przedsiębiorstwach chemicznych lub farmaceutycznych, szpitalach). Ostatnią kategorią niebezpiecznych czynników środowiska pracy są czynniki psychospołeczne. Wśród nich obie karty wymieniają występowanie zdarzeń krytycznych oraz sytuacji stresogennych, które mogą skutkować wystąpieniem zespołu stresu pourazowego, zaburzeń emocjonalnych lub problemów osobistych (np. małżeńskich, rodzinnych).

Bliskie podobieństwo zawodowych zadań oraz towarzyszących im wykonywaniu zagrożeń, nie może pozostać bez wpływu na zbieżność środków prawnych i technicznych, z których mogą korzystać przy wykonywaniu czynności ochronnych policjanci służby prewencyjnej oraz kwalifikowani pracownicy ochrony fizycznej. Z punktu widzenia polskiego porządku prawnego, jedni i drudzy mogą – w granicach ustawowego upoważnienia – legitymować osoby w celu ustalenia ich tożsamości; ujmować osoby, które stwarzają bezpośrednie zagrożenie bezpieczeństwa życia, zdrowia i mienia; zniszczyć, unieruchomić albo przejąć kontrolę nad lotem stanowiącego zagrożenie bezzałogowego statku powietrznego; używać lub wykorzystywać środki przymusu bezpośrednio oraz używać lub wykorzystywać broń palną⁴⁰.

Szczególne znaczenie w powyższym katalogu należy przypisać środkom przymusu bezpośredniego i broni palnej. Trzeba pamiętać, że dopuszczenie ich stosowania jest wyjątkowo dolegliwą ingerencją w sferę życia, zdrowia oraz ludzkiej godności. Z punktu widzenia Konstytucji⁴¹, wartości te mają dla państwa niezwykle istotne znaczenie, a ich ograniczenia z reguły budzą społeczny sprzeciw⁴². Jednak, jak podkreślają Lech Garlicki i Krzysztof Wojtyczek, pra-

⁴⁰ Por. art. 15 ust. 1 ustawy o Policji; art. 36 ust. 1 ustawy o ochronie osób i mienia; art. 126a ust. 2 pkt 1 i 2 ustawy z 3 lipca 2002 r. – Prawo lotnicze (t.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 1580 ze zm.).

⁴¹ Por. art. 30 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm.).

⁴² Por. L. Dyduch, R. Maciejczyk, *Wybrane formy organizacyjne działań podmiotów uprawnionych w zakresie bezpieczeństwa wewnętrznego państwa. Część I. Środki przymusu bezpośredniego i broń palna*, Warszawa 2012, s. 7.

wa i wolności człowieka nie mają absolutnego charakteru, a ich granice są limitowane interesem publicznym⁴³, którego zakres wyznacza art. 31 ust. 3 ustawy zasadniczej. Odwołuje się on w tym względzie do bezpieczeństwa państwa, porządku publicznego, ochrony środowiska, zdrowia i moralności publicznej oraz wolności i praw innych osób. W konsekwencji dopuszczenie do wykorzystania środków przymusu bezpośredniego i broni palnej musi mieć wyjątkowy charakter oraz ustawowe umocowanie. W takich wypadkach państwo akcentuje siłę oraz skuteczność działania instytucji, które z punktu widzenia podsystemów operacyjnych bezpieczeństwa państwa realizują zadania ochronne lub obronne⁴⁴. Dzięki tym środkom można bowiem skutecznie powstrzymać najgroźniejsze zamachy na dobra prawnie chronione. Dotyczy to zwłaszcza tych aktów bezprawia, w których przestępca używa broni albo innych, równie niebezpiecznych narzędzi.

Wnioski

Dotychczasowe rozważania prowadzą do wniosku, że zawód kwalifikowanego pracownika ochrony fizycznej wykazuje bliskie pokrewieństwo z zawodem policjanta służby prewencyjnej. Są one wykonywane w sferze bezpieczeństwa i porządku publicznego państwa, mają zbieżny katalog zawodowych zadań oraz środków ich realizacji, do których należą m.in. możliwość korzystania z środków przymusu bezpośredniego i broni palnej. Są z nimi także związane analogiczne zagrożenia zawodowe. Mimo tego, nie są to zawody tożsame. Do podstawowych występujących między nimi odmienności można zaliczyć miejsce wykonywania czynności ochronnych, a także źródło finansowania i misję podmiotów zatrudniających osoby, które je wykonują. Powyższe ustalenia mogą być podstawą dalszych rozważań nad kwestią porównywalności warunków, jakie muszą spełnić osoby ubiegające się o wykonywanie zawodów kwalifikowanego pracownika ochrony fizycznej oraz policjanta.

Wykaz literatury

Biurowo Bezpieczeństwa Narodowego, *Biała Księga Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej*, Warszawa 2013.

⁴³ L. Garlicki, K. Wojtyczek, *Komentarz do art. 31*, [w:] L. Garlicki, M. Zubik (red.), *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz, Tom II*. Warszawa 2016, teza 18.

⁴⁴ Według tradycyjnie rozumianej koncepcji suwerenności wewnętrznej państwa, na co zwraca uwagę J. Jabłońska-Bonca, legalne użycie siły w stosunkach wewnętrznych było uważane za wyłączną prerogatywę państwa. Jednak w XX wieku, po zakończeniu okresu tzw. zimnej wojny, wspomniana koncepcja uległa modyfikacji. Jej efektem było ograniczone dopuszczenie podmiotów pozapaństwowych do użycia broni palnej i środków przymusu bezpośredniego – J. Jabłońska-Bonca, op. cit., s. 112).

- Bogdalski P., *Bezpieczeństwo kadrowe Policji na przykładzie przesłanek doboru do służby*, Wyd. Wyższej Szkoły Policji, Szczytno 2015.
- Bolesta S., *Pojęcie porządku publicznego w prawie administracyjnym*, „Studia Prawnicze” 1983, nr 1.
- Dobkowski J., *Zasady organizacji Policji*, [w:] E. Ura, S. Pieprzny (red.), *Służby i formacje mundurowe w systemie bezpieczeństwa wewnętrznego Rzeczypospolitej Polskiej*, RS Druk, Rzeszów 2010.
- Dobkowski J., *Pozycja prawnoustrojowa służb, inspekcji i straży*, Wolters Kluwer, Warszawa 2007.
- Dyduch L., Maciejczyk R., *Wybrane formy organizacyjne działań podmiotów uprawnionych w zakresie bezpieczeństwa wewnętrznego państwa. Część I. Środki przymusu bezpośredniego i broń palna*, Wyższa Szkoła Zarządzania i Prawa im. Heleny Chodkowskiej, Warszawa 2012.
- Garlicki L., Zubik M. (red.), *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz. Tom II*, Wyd. Sejmowe, Warszawa 2016.
- Hanausek T., *Ustawa o Policji. Komentarz*, Zakamycze, Kraków 1996.
- Jabłońska-Bonca J., *Prywatna ochrona bezpieczeństwa. Koncepcje – podmioty – zadania – normy – konteksty*, Wolters Kluwer, Warszawa 2017.
- Jovanovic P., *Modelling of Relationship Between Natural and Man-made Hazards*, [w:] M.I. El-Sabh, T.S. Murty (red.), *Natural and Man-Made Hazards*, Springer, Dordrecht 1988.
- Ochendowski E., *Prawo administracyjne. Część ogólna*, „Dom Organizatora” TNOiK, Toruń 2006.
- Osierda A., *Prawne aspekty pojęcia bezpieczeństwa publicznego i porządku publicznego*, „Studia Iuridica Lublinensia” 2014, nr 3.
- Pieprzny S., *Podmioty prywatne w ochronie bezpieczeństwa i porządku publicznego*, [w:] J. Supernat (red.), *Między tradycją a przyszłością w nauce prawa administracyjnego. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Janowi Bociowi*, Wyd. UW, Wrocław 2009.
- Pieprzny S., *Ochrona bezpieczeństwa i porządku publicznego w prawie administracyjnym*, Wyd. Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2007.
- Stahl M., *Cechy administracji*, [w:] M. Stahl (red.), *Prawo administracyjne. Pojęcia, instytucje, zasady w teorii i orzecznictwie*, Wolters Kluwer, Warszawa 2012.
- Ura E., *Administracja bezpieczeństwa i porządku publicznego*, [w:] E. Ura (red.), *Prawo administracyjne, cz. 2*, „Fosze”, Rzeszów 1997.
- Ura E., Pieprzny S., Pado T., *Pojęcie bezpieczeństwa publicznego w prawie administracyjnym*, [w:] J. Zimmermann (red.), *Koncepcja systemu prawa administracyjnego*, Wolters Kluwer, Warszawa–Kraków 2007.
- Zaborowski J., *Prawne środki zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego*, Departament Szkolenia i Doskonalenia Zawodowego MSW, Warszawa 1977.

Summary

Job requirements for a qualified physical security guard. Part 1: Comparison of the professions of a uniformed police officer and a qualified physical security guard

Key words: qualified physical security guard, uniformed police officer, security and public order.

The subject of the first part of the article concerns the professions of a qualified physical security guard and a uniformed police officer. At the same time the aim of the study was to determine the similarities between the professions in terms of the status and the tasks of the institutions for which they are carried out, the scope of professional tasks characteristic for the professions and the specific means of implementing the tasks, as well as the similarity of basic professional threats. The arguments presented in this paper lead to the conclusion that the profession of a qualified physical security guard is closely related to the profession of a uniformed police officer. These professions are both performed in internal state security and public order, have similar professional tasks and means of carrying them out, which include the possibility to use coercive measures and firearms. They are also associated with corresponding occupational hazards. The basic differences between them include the place of performing security activities, the source of financing and the mission of entities employing persons who perform them. The above findings will be the basis for further considerations in the second part of the article. Its aim will be to determine the differences between the job requirements of both professions and the assessment of their legitimacy.